



ይህ በምስሉ የሚታየው እንስሳ አርማዲሎ (ዮ) ይባላል። ያለ ነገር አይደለም የተለጠፈው። በአማርኛ አጠራር ቁምጥና (Leprosy) ተብሎ የሚጠራ በሽታ አለ። የዚህ በሽታ ሥርጭት በአብዛኛው በታዳጊ በሚባሉ አገሮች ነው የሚገኘው። ይህንን በሽታ የሚያመጣው ባክቴሪያ ማይኮባክተሪየም ሌፕራ ተብሎ ይጠራል። የሳንባ ነቀርሳ ከሚያመጣው ባክቴሪያ ጋር ቤተ ዘመድ ናቸው። በሽታው በነዚህ በታዳጊ አገሮች በሰዎች ላይ ብቻ ነው የሚገኘው። የሚተላለፈውም በባክቴሪያው ከተለከፉ ሰዎች ጋር በጣም በቅርበት በመኖር፣ ንክኪን ጨምሮ ነው። በሽታው ያለባቸው ሰዎች ባክቴሪያው ከአፍንጫቸው በኩል በመውጣት ነው ሌሎቹን የሚያጋልጠው። አንዳንድ በሽተኞች ባክቴሪያን በብዛት በመሸከም ሊያስተላልፉ ይችላሉ። ሁሉም የተጋለጠ ሰው በባክቴሪያው ተለክፎ በሽታው ሊከሰትበት አይችልም ምክንያቱም በዚህ ባክቴሪያ ለመለከፍና በበሽታው ለመያዝ በተፈጥሯቸው አመቺ ሆነው የሚገኙት አምስት ከመቶ(5%) የሚሆኑ ሰዎች ናቸው።

በአለማችን በሽታው በብዛት ከሚገኝባቸው አገሮች ውስጥ አንዷ ኢትዮጵያ ነች። በአለም አዲስ ተለከፉ የሚባሉ ሰዎች ቁጥር ዘጠና አምስት በመቶ የሚሆነው ሪፖርት የሚደረገው ኢትዮጵያን ጨምሮ ከአስራ አራት አገሮች ነው። እነሱም ባንግላዴሽ፣ ብራዚል፣ ኮት ዲቯር፣ ኮንጎ፣ ኢትዮጵያ፣ ህንድ፣ ኢንዶኔዥያ፣ ማዴጋስካር፣ ማይናማር፣ ኔፓል፣ ናይጄሪያ፣ ፊሊፒንስ፣ ስሪላንካና ታንዛንያ ናቸው። ሆኖም ከነዚህ ውስጥ አብዛኛው 59 ከመቶ የሚሆነው ከህንድ ነው።

በአደጉ አገሮች እንደ አሜሪካ (ዩናይትድ ስቴትስ) ይህ በሽታ ብርቅ ቢሆንም በአንዳንድ ስቴቶች ሪፖርት ይደረጋል፤ ከነዚህ አንዱ ፍሎሪዳ የሚባል ስቴት ነው። በታዳጊ አገሮች፣ እንደተጠቀሰው የዚህ በሽታ ተሸካሚ ሰዎች ብቻ ሲሆኑ፣ በምዕራባዊ ክፍለ አለም ግን ከሰዎች በተጨማሪ አንድ አንስሳ በዚህ ባክቴሪያ የተለከፈ መሆኑ ተረጋግጧል። በ 2005 አም በተደረገ ምርመራ፣ ከአምስት ሺ በላይ የሚሆኑ አርማዲሎዎች በበሽታው መለከፋቸው ተረጋግጧል።

በዘገባዎች መሠረት በአሜሪካ 70 በመቶ የሚሆኑት ይህ በሽታ የተገኘባቸው ሰዎች ውጭ ሀገር ቁምጥና ወይም ሌፕሮሲ ባሉባቸው አገሮች መኖራቸውን ሪፖርት ያደረጉ ሲሆን የቀሩት ግን ሌላ በቂ ምክንያት አልተገኘባቸውም። ሆኖም ከዚህ ባለ ዘጠኝ ድርብ ሽፋን ካለው እንስሳ ጋር የመጋለጥ ሁኔታ እንዳለባቸው ነው የሚገመተው። ስለዚህ ቁምጥና ከዚህ አንስሳ ወደ ሰዎች በመተላለፍ ሰዎች ላይ እንደሚከሰት ነው። በተጨማሪ በአሜሪካ ይህ በሽታ ተገኝባቸው የሚባሉ ሰዎች በባህር ዳርቻ በደቡብ ክፍለ ሀገራት የሚኖሩና እነዚህን እንስሳት የሚያድኑ መሆናቸውም ይታወቃል። በማድን፣ ለምግብነት በማዘጋጀት፣ በመብላት ለዚህ መጋለጥ ሁኔታ ያበቃል። አንዳንድ ኗሪዎችም ቢሆን እነዚህ አንስሳት በቤታቸው አካባቢ ጉድጓድ እየቆፈሩ ስለሚያስቸግሩ በማጥመድ ወይም በመግደል ለእንስሳቱ በመጋለጥ በዛውም ለባክቴሪያው ይጋለጣሉ ማለት ነው።